МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ОБЛІКОВО-ФІНАНСОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ

робочий зошит для виконання практичних завдань здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Облік і оподаткування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» денної форми здобуття вищої освіти

_____

(прізвище, ім’я, по батькові, група)

Миколаїв
2026

УДК 336-047.44
Ф59

Друкується за рішенням науково-методичної комісії обліково-фінансового факультету Миколаївського національного аграрного університету від «16» листопада 2026 р. протокол № 3

Укладач:

В. В. Галкін – старший викладач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

Рецензенти:

Д. А. Степанюк – заступник начальника управління - начальник відділу контролю в аграрній галузі, екології та природокористування Управління Південного офісу Держаудитслужби в Миколаївській області

А. В. Бурковська – кандидат екон. наук, доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Миколаївського національного аграрного університету

© Миколаївський національний аграрний університет, 2026

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Суб’єкти ринкових економічних відносин, що мають відношення до господарської діяльності підприємств, мають використовувати методи фінансового аналізу для прийняття рішень, які спрямовані на оптимізацію відповідних інтересів. Завдяки комплексному фінансовому аналізу з’являються можливості зменшити невизначеність і ризики, які притаманні процесу прийняття управлінських рішень.

Метою вивчення дисципліни «Фінансовий аналіз» є формування системи знань в результаті вирішення визначеного взаємозалежного набору аналітичних задач з фінансового аналізу, засвоєння здобувачами вищої освіти методів фінансового аналізу. Оволодіння теоретичними та практичними навичками фінансового аналізу дозволяє оперативно враховувати шанси і ризики, що виникають у підприємства, завчасно визначити їх можливий вплив на прибуток.

Виконання завдань базується на матеріалах лекційного курсу, який начитується здобувачам вищої освіти, показників фінансової звітності підприємств та наведених у робочому зошиті формах табличного матеріалу, за якими проводиться фінансовий аналіз та формуються висновки за фінансовими коефіцієнтами.

Навчальний процес згідно із програмою навчальної дисципліни «Фінансовий аналіз» здійснюється у таких формах: лекційні та практичні заняття, самостійна робота здобувачів вищої освіти, поточний контроль.

Заняття 1. Аналіз активів підприємства

Мета практичного заняття – поглибити та закріпити знання при проведені аналізу структури та динаміки активів підприємства, дебіторської заборгованості та власного капіталу підприємства.

Аналіз структури та динаміки активів підприємства

Аналіз структури та змін у вартості активів підприємства проводиться шляхом зіставлення показників активу балансу на початок і кінець звітного періоду за видами активів (табл. 1).

Визначаються абсолютне та відносне зростання (коефіцієнт зростання) кожного виду активів.

Якщо коефіцієнт зростання вартості активів ($К_{в.а.}$) менше одиниці, то це свідчить про скорочення підприємством у звітному періоді господарської діяльності.

У разі, якщо коефіцієнт зростання всіх активів є меншим, ніж коефіцієнти зростання:

запасів ($К_{в.а.} < К_{з}$), то проводиться додаткове вивчення питання на предмет визначення структури запасів. Непропорційне зростання запасів призводить до надлишкового накопичення виробничих запасів, зростання обсягів готової продукції на складі тощо;

незавершених капітальних інвестицій ($К_{в.а.} < К_{н.к.і.}$), то аналізується ефективність інвестицій;

довгострокових фінансових інвестицій ($К_{з} < К_{д.ф.і.}$), то проводиться аналіз ефективності та обґрунтованості відповідних фінансових вкладень.

Якщо вартість незавершених капітальних інвестицій є незмінною або несуттєво зменшується (0,9 <= Кн.к.і.<=1), то доцільно проаналізувати стан та характеристики зазначених об'єктів, перспективи завершення будівництва.

Зростання запасів, непропорційне зростанню доходів, може свідчити про уповільнення їх обороту, відволікання фінансових ресурсів і погіршення фінансового стану підприємства. Тенденції оборотності запасів характеризує відповідний коефіцієнт ($К_{об.зап.}$), який розраховується як відношення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) до вартості запасів ($К_{об.зап.}$ = форма 2 рядок 2000 / форма 1 рядок 1100). Зменшення значення $К_{об.зап.}$ на кінець звітного періоду в порівнянні з його значенням на початок року свідчить про уповільнення обороту запасів. За таких умов доцільно проаналізувати причини надлишкового накопичення запасів та збільшення обсягів незавершеного виробництва, залишків готової продукції, відволікання активів з виробничого обороту.

Аналіз структури та динаміки активів підприємства

Таблиця 1

N з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 6/гр. 4)
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	**Необоротні активи, усього** в т. ч.:	ф. 1 ряд. 1095						
1.1	Нематеріальні активи (залишкова вартість)	ф. 1 р. 1000		*				
1.1.1	первісна вартість	ф. 1 ряд. 1001				*		
1.1.2	накопичена амортизація	ф. 1 ряд. 1002		X		X		
1.2	Основні засоби (залишкова вартість)	ф. 1 ряд. 1010		*****				**($К_{о.з.}$)**
1.2.1	первісна вартість	ф. 1 ряд. 1011				*		
1.2.2	знос	ф. 1 ряд. 1012		X		X		
1.3	Незавершені капітальні інвестиції	ф. 1 ряд. 1005		*****		*****		**($К_{н.к.і.}$)**
1.4	Довгострокові фінансові інвестиції	ф. 1 ряд. 1030 + ряд. 1035		*****		*****		**($К_{д.ф.і.}$)**
1.5	Інші необоротні активи	ф. 1 ряд. 1040 + ряд. 1045 + ряд. 1090 + ряд. 1015 + ряд. 1020						
2	**Оборотні активи, усього** в т. ч.:	ф. 1 ряд. 1195						
2.1	Запаси, усього в т. ч.:	ф. 1 ряд. 1101 + ряд. 1110 + ряд. 1102 + ряд. 1103 + ряд. 1104		******		******		**($К_{з}$)**

2.1.1	виробничі запаси	ф. 1 ряд. 1101		***		***		
2.1.2	незавершене виробництво	ф. 1 ряд. 1102		***		***		
2.1.3	готова продукція	ф. 1 ряд. 1103		***		***		
2.1.4	товари	ф. 1 ряд. 1104		***		***		
2.2	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	ф. 1 ряд. 1125		**		**		
2.3	Гроші та їх еквіваленти	ф. 1 ряд. 1165		**		**		
2.4	Інші оборотні активи	ф. 1 ряд. 1130 + ряд. 1135 + ряд. 1155 + ряд. 1160 + ряд. 1170 + ряд. 1190		**				
3	Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	ф. 1 ряд. 1200						
4	**Вартість активів**	ф. 1 ряд. 1300		**100**		**100**		**($К_{в.а.}$)**

_____

* Визначається питома вага показника у необоротних активах.

** Визначається питома вага показника у складі оборотних активів.

*** Визначається питома вага показника у складі запасів.

За результатами аналізу зробити висновки _____

_____

_____

_____

_____

Аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості

При аналізі оцінюються зміни у структурі довгострокової і поточної дебіторської заборгованості та динаміка дебіторської заборгованості на початок і кінець звітного періоду (табл. 2). При суттєвому зростанні (більше 10 %) суми виданих авансів проводиться аналіз обґрунтованості спрямування фінансових ресурсів на авансування розрахунків (аналіз проводиться за додатково наданою підприємством інформацією).

Таблиця 2

Аналіз структури та динаміки дебіторської заборгованості

N з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 6/гр. 4)
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	**Довгострокова дебіторська заборгованість**	ф. 1 ряд. 1040						
2	**Поточна дебіторська заборгованість**, усього в т. ч.:	ф. 1 ряд. 1125 + 1130 + 1135 + 1155						
2.1	векселі одержані	ф. 1 ряд. 1120		*		*		
2.2	дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	ф. 1 ряд. 1125		*		*		
	в т. ч. заборгованість, за якою минув термін позовної давності**							
2.3	за розрахунками з бюджетом	ф. 1 ряд. 1135		*		*		
2.4	за розрахунками за виданими авансами	ф. 1 ряд. 1130		*		*		
3	**Усього дебіторська заборгованість (ряд. 1 + ряд. 2)**							

_____

* Визначається питома вага показника у складі поточної дебіторської заборгованості.

** За наявності відповідної інформації.

За результатами аналізу зробити висновки _____

_____

_____

_____

Аналіз структури та динаміки власного капіталу підприємства

При аналізі власного капіталу підприємства оцінюються зміни у структурі та обсягах власних фінансових ресурсів (табл. 3). Визначаються абсолютне та відносне зростання (коефіцієнт зростання) за окремими складовими власного капіталу підприємства. Якщо коефіцієнт зростання власного капіталу менший від коефіцієнта зростання активів підприємства ($К_{в.а.} > К_{в.к.}$), то це свідчить про скорочення обсягів власних джерел фінансування діяльності підприємства (прибутку, використання резервів, уцінки активів тощо). Якщо коефіцієнт зростання власного капіталу збільшується за рахунок проведеної дооцінки необоротних активів і перевищує значення коефіцієнта зростання активів підприємства та/або значення коефіцієнта зростання власного капіталу ($К_{д.а.} > К_{в.а.}$ та/або $К_{д.а.} > К_{в.к}$), проводиться аналіз обґрунтованості проведеної дооцінки вартості активів та можливого штучного завищення власного капіталу (аналіз проводиться за додатково наданою підприємством інформацією). При суттєвому зростанні суми уцінки проводиться аналіз обґрунтованості зниження вартості активів.

Таблиця 3

Аналіз структури та динаміки власного капіталу підприємства

N з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 6/гр. 4)
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Зареєстрований (пайовий) капітал	ф. 1 ряд. 1400						
2	Додатковий капітал	ф. 1 ряд. 1410						
3	Капітал у дооцінках (дооцінка активів)	ф. 1 ряд. 1405						($К_{д.а.}$)
4	Резервний капітал	ф. 1 ряд. 1415						
5	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	ф. 1 ряд. 1420						
6	Неоплачений та вилучений капітал	ф. 1 ряд. 1425 + ряд. 1430	( )	( )	( )	( )		
7	**Власний капітал, усього**	**ф. 1 ряд. 1495**		**100**		**100**		**($К_{в.к.}$)**

За результатами аналізу зробити висновки _____
_____

Заняття 2. Аналіз зобов'язань підприємства

Мета практичного заняття – поглибити та закріпити знання при проведені аналізу структури та динаміки зобов'язань підприємства.

Аналіз структури та динаміки зобов'язань підприємства

При аналізі структури та динаміки зобов'язань підприємства виявляються негативні тенденції щодо зростання заборгованості підприємства (табл. 4).

Значну увагу необхідно звернути на аналіз динаміки заборгованості підприємства за розрахунками з бюджетом та з оплати праці. Додатково проводиться аналіз простроченої кредиторської заборгованості.

Визначаються абсолютне та відносне зростання (коефіцієнт зростання) за видами заборгованості.

Збільшення коефіцієнта зростання кредиторської заборгованості у порівнянні з коефіцієнтом зростання активів підприємства (Кз. > Кв.а.) свідчить про погіршення його платоспроможності. У цьому випадку обов'язково проводиться поглиблений аналіз на предмет запобігання банкрутству підприємства.

Таблиця 4

Аналіз структури та динаміки зобов'язань підприємства

N з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	На початок звітного періоду		На кінець звітного періоду		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 6/гр. 4)
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	**Довгострокові зобов'язання, усього у т. ч.:**	**ф. 1 ряд. 1595**						
1.1	довгострокові кредити банків	ф. 1 ряд. 1510		*		*		
1.2	інші довгострокові зобов'язання	ф. 1 ряд. 1515, 1520,1525,1500		*		*		
2	**Поточні зобов'язання, усього, у т. ч.:**	**ф. 1 ряд. 1695**						**(Кп.з.)**
2.1	короткострокові кредити банків	ф. 1 ряд. 1600		**		**		
2.2	заборгованість за довгостроковими зобов’язаннями	ф. 1 ряд. 1610		**		**		
2.3	кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	ф. 1 ряд. 1615		**		**		
2.4	за розрахунками з бюджетом	ф. 1 ряд. 1620		****		****		
2.5	Інші поточні зобов’язаннями	ф. 1 ряд. 1660, 1665, 1690		**		**		
2.6	за розрахунками зі страхування	ф. 1 ряд. 1625		**		**		
2.7	за розрахунками з оплати праці	ф. 1 ряд. 1630		****		****		**(Ко.п.)**
3	**Усього зобов'язань (ряд. 1 + ряд. 2)**	ф. 1 ряд. 1595 + ряд. 1695		100		100		

_____

* Визначається питома вага показника у складі довгострокових зобов'язань;

** Визначається питома вага показника у складі поточних зобов'язань.

За результатами аналізу зробити висновки _____

_____

_____

Заняття 3. Аналіз дохідності активів та фінансових результатів

Мета практичного заняття – закріпити знання при здійснені аналізу дохідності активів, структури та динаміки фінансових результатів, факторного аналізу валового прибутку (збитку).

Аналіз дохідності активів

Коефіцієнт дохідності активів ($К_{д.а.}$) показує частку сукупного доходу в одній гривні вартості активів підприємства (табл. 5).

За умови зростання або незмінності вартості активів (Кв.а.>=1) та зростання сукупного доходу ($К_{с.д.} > 1$), приріст за звітний період коефіцієнта зростання дохідності активів ($К_{д.а.} > 1$) свідчить про підвищення ефективності використання майна підприємства.

У разі, якщо збільшення коефіцієнта зростання дохідності активів ($К_{д.а.} > 1$) супроводжується зменшенням вартості активів ($1 > К_{в.а.}$), необхідно здійснити додатковий аналіз на предмет виявлення причин зростання дохідності насамперед з'ясувавши, чи не досягнуто це за рахунок продажу основних засобів та виробничих запасів підприємства.

Також в процесі аналізу порівнюється динаміка змін вартості активів підприємства ($К_{в.а.}$) та сукупного доходу ($К_{с.д.}$). Якщо різниця у значеннях коефіцієнтів ($К_{с.д.} - К_{в.а.}$) має додатне значення, то здійснюється додатковий аналіз на предмет обґрунтованості вилучення активів підприємства, при від'ємному значенні цього показника в процесі аналізу мають бути з'ясовані причини випереджальних темпів зростання вартості активів (зростання обсягів нереалізованої готової продукції, запасів, незавершеного виробництва та капітальних вкладень, придбання довгострокових активів).

Таблиця 5

Аналіз дохідності активів

N з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн.	На кінець звітного періоду, тис. грн.	Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 5 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 5/гр. 4)
1	2	3	4	5	6	7
1	Вартість активів підприємства	ф. 1 ряд. 1300				($К_{в.а}$)
2	Сукупний дохід	ф. 2 ряд. 2000 + ряд. 2120 + ряд. 2200 + ряд. 2220 + ряд. 2240				($К_{с.д.}$)
3	Різниця у значеннях коефіцієнтів	*	*	*		($К_{с.д.} - К_{в.а.}$)
4	Сума сукупного доходу на 1 грн. вартості активів ($К_{д.а.}$)	*	(ряд. 2/ряд. 1)	(ряд. 2/ряд. 1)		($К_{д.а.}$)

За результатами аналізу зробити висновки _____

_____

_____

_____

_____

Аналіз структури та динаміки фінансових результатів

За даними табл. 6 оцінюються прибутковість кожного виду діяльності підприємства: операційної, інвестиційної та фінансової. Аналіз ефективності різних видів діяльності дасть змогу визначити їх вплив на чистий прибуток підприємства.

Якщо підприємство за результатами звітного періоду має збиток від операційної діяльності, то має бути проаналізована структура витрат за економічними елементами.

Якщо підприємство за результатами звітного року має збиток від інвестиційної діяльності, то мають бути проаналізовані фактори, що вплинули на утворення таких збитків, та визначені заходи щодо ліквідації збитковості асоційованих, спільних та дочірніх підприємств або мають бути проведені зміна і скорочення напрямків інвестиційної діяльності, скорочення інвестиційної діяльності.

Якщо підприємство за результатами звітного року отримує збитки від фінансової діяльності, то мають бути проаналізовані склад фінансових доходів та фінансових витрат. У результаті проведеного аналізу мають бути визначені можливі шляхи скорочення фінансових витрат. При аналізі фінансових доходів визначається дохідність цінних паперів і приймається рішення щодо зміни структури "портфелю фінансових інвестицій" (реалізація одних цінних паперів та придбання інших прибуткових цінних паперів).

При отриманні збитків від інших операцій звичайної діяльності, але не пов'язаних з операційною та фінансовою діяльністю, аналізується склад інших доходів, інших витрат і визначаються шляхи ліквідації збитків у плановому періоді.

Таблиця 6

Аналіз структури та динаміки фінансових результатів

N з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	За попередній період		За звітний період		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 6/гр. 4)
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	ф. 2 ряд. 2000		**X**		**X**		
2	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	ф. 2 ряд. 2050		**X**		**X**		
3	Валовий прибуток (збиток) (ряд. 1 - ряд. 2)	ф. 2 ряд. 2090 або ряд. 2095		*		*		($К_{вал.пр/зб.}$)
4	Інші операційні доходи	ф. 2 ряд. 2120		X		X		
5	Інші операційні витрати	ф. 2 ряд. 2130 + ряд. 2150 + ряд. 2180		X		X		

6	Фінансовий результат від операційної діяльності (ряд. 3 + ряд. 4 - ряд. 5)	ф. 2 ряд. 2190 або ряд. 2195						**($К_{оп.д.}$)**
7	Доходи фінансової діяльності	ф. 2 ряд. 2200 + ряд. 2220+2240		X		X		
7.1	Дохід від участі в капіталі	ф. 2 ряд. 2200		X		X		
7.2	Інші фінансові доходи	ф. 2 ряд. 2220+2240		X		X		
8	Витрати фінансової діяльності	ф. 2 ряд. 2250 + ряд. 2255+2270		X		X		
8.1	Фінансові витрати	ф. 2 ряд. 2250		X		X		
8.2	Втрати від участі в капіталі	ф. 2 ряд. 2255		X		X		
8.3	Інші витрати	ф. 2 ряд. 2270		X		X		
9	Фінансовий результат до оподаткування	ф. 2 ряд. 2290 або ряд. 2295						**($К_{ф.д.}$)**
10	Витрати (дохід) з податку на прибуток	ф. 2 ряд. 2300		X		X		
11	Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	ф. 2 ряд. 2305		X		X		
12	Чистий прибуток (збиток)	ф. 2 ряд. 2350 або ряд. 2355		**X**		**X**		**($К_{ч.п/зб.}$)**

_____

* Визначається питома вага показника у складі фінансового результату від операційної діяльності.

За результатами аналізу зробити висновки _____

_____

_____

_____

_____

Факторний аналіз валового прибутку (збитку)

Факторний аналіз валового прибутку (збитку) свідчить про вплив зростання (зменшення) чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на валовий прибуток (збиток) (табл. 7).

Таблиця 7

Факторний аналіз валового прибутку (збитку)

Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.		Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.		Валовий прибуток (збиток), тис. грн.		Зростання (зменшення) валового прибутку, тис. грн.		
за попередній період (ф. 2 р. 2000 гр. 4)	за звітний період (ф. 2 р. 2000 гр. 3)	за попередній період (ф. 2 р. 2050 гр. 4)	за звітний період (ф. 2 р. 2050 гр. 3)	за попередній період (гр. 1 - гр. 3)	за звітний період (гр. 2 - гр. 4)	всього (гр. 6 - гр. 5)	за рахунок зростання (зменшення) чистого доходу, тис. грн. (гр. 2 - гр. 1)	за рахунок зменшення (зростання) собівартості реалізованої продукції, тис. грн. (гр. 3 - гр. 4)
1	2	3	4	5	6	7	8	9

За результатами аналізу зробити висновки _____
_____
_____
_____
_____

Заняття 4. Аналіз витрат підприємства

Мета практичного заняття – поглибити та закріпити знання при проведені аналізу структури і динаміки операційних витрат за економічними елементами та сукупних витрат підприємства.

Аналіз структури та динаміки операційних витрат за економічними елементами

Аналіз витрат на виробництво продукції (робіт, послуг) за економічними елементами характеризує динаміку їх змін за звітний період проти попереднього періоду, а також дає змогу виявити елементи, які значно вплинули на зростання суми витрат операційної діяльності на одну гривню реалізованої продукції (табл. 8).

За даними табл. 8 визначаються абсолютне та відносне зростання (коефіцієнт зростання) витрат за економічними елементами.

Якщо коефіцієнт зростання операційних витрат перевищує коефіцієнт зростання чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг), то витрати, які пов'язані з виробничою діяльністю, зростають вищими темпами, ніж доходи від продажу продукції (робіт, послуг), що свідчить про зниження прибутковості основних видів продукції (робіт, послуг) підприємства. У цьому випадку має бути проведено поглиблений аналіз діяльності підприємства, пов'язаної з реалізацією продукції, товарів, послуг, а також складу та структури витрат за елементами.

Якщо коефіцієнт зростання витрат на оплату праці перевищує коефіцієнт зростання чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), то це свідчить про зниження продуктивності праці.

Додаткового аналізу потребують елементи витрат, коефіцієнт зростання яких перевищує коефіцієнт зростання суми витрат операційної діяльності на одну гривню реалізованої продукції. Витрати операційної діяльності на одну гривню реалізованої продукції та коефіцієнт їх приросту (зменшення) $К_{в.о.д.}$ порівнюється із галузевим нормативом.

Таблиця 8

Аналіз структури та динаміки операційних витрат за економічними елементами

N з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	За попередній період		За звітний період		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання (гр. 6/гр. 4)
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Матеріальні затрати	ф. 2 ряд. 2500						
2	Витрати на оплату праці	ф. 2 ряд. 2505						
3	Відрахування на соціальні заходи	ф. 2 ряд. 2510						
4	Амортизація	ф. 2 ряд. 2515						
5	Інші операційні витрати	ф. 2 ряд. 2520						
6	Разом операційних витрат	ф. 2 ряд. 2550						
7	Сума витрат операційної діяльності на 1 грн. реалізованої продукції	ф. 2 ряд. 2550/ф. 2 ряд. 2000						($К_{в.о.д.}$)

За результатами аналізу зробити висновки _____

_____

_____

_____

_____

Аналіз структури та динаміки витрат підприємства

Негативно характеризують фінансово-господарську діяльність підприємства випереджальні темпи зростання адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат та загалом операційних витрат порівняно з темпами зростання собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг).

Таблиця 9

Аналіз структури та динаміки витрат підприємства

N з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	За попередній період		За звітний період		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання, % (гр. 6/гр. 4)
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	ф. 2 ряд. 2050						
2	адміністративні витрати	ф. 2 ряд. 2130						
3	витрати на збут	ф. 2 ряд. 2150						
4	інші операційні витрати, усього	ф. 2 ряд. 2180						
4.1	у т. ч.: витрати на операційну оренду	ф. 5 ряд. 440		*		*		
4.2	витрати на утримання об'єктів ЖКГ і соціальної сфери	ф. 5 ряд. 480		*		*		
4.3	непродуктивні витрати і втрати	ф. 5 ряд. 491 + ряд. 492		*		*		

5	Фінансові витрати, усього	ф. 2 ряд. 2250 + ряд. 2255						
5.1	у т. ч.: втрати від участі в капіталі	ф. 2 ряд. 2255		**		**		
5.2	дивіденди	ф. 5 ряд. 530		**		**		
5.3	проценти	ф. 5 ряд. 540		**		**		
5.4	витрати, пов'язані з фінансовою орендою	ф. 5 ряд. 550		**		**		
6	Інші витрати звичайної діяльності, усього	ф. 2 ряд. 2270						
6.1	у т. ч.: списання необоротних активів	ф. 5 ряд. 620		***		***		
7	Сукупні витрати підприємства	ф. 2 ряд. 2050 + 2130 + 2150 + 2180 + 2250 + 2255 + 2270		100		100		($К_{с.в.}$)

_____

* Визначається питома вага показника в складі інших операційних витрат;
** Визначається питома вага показника в складі фінансових витрат;
*** Визначається питома вага показника в складі інших витрат звичайної діяльності.

За результатами аналізу зробити висновки _____
_____
_____
_____
_____

Заняття 5. Аналіз доходів підприємства

Мета практичного заняття – закріпити знання при проведені аналізу структури та динаміки доходів підприємства.

Аналіз структури доходів підприємства

Аналіз структури та динаміки доходів здійснюється за даними табл. 10. Збільшення коефіцієнтів зростання доходів, активів, власного капіталу та зменшення коефіцієнта зростання зобов'язань свідчить про ефективність використання активів.

Зменшення значення коефіцієнта зростання доходів та збільшення коефіцієнта зростання витрат і зобов'язань свідчить про втрату платоспроможності.

Таблиця 10

Аналіз структури доходів підприємства

N з/п	Найменування показників	Форма звітності, код рядка	За попередній період		За звітний період		Абсолютне зростання, тис. грн. (гр. 6 - гр. 4)	Коефіцієнт зростання, % (гр. 6/гр. 4)
			сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Доходи від операційної діяльності	ф. 2 ряд. 2000 + 2120						
1.1	Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	ф. 2 ряд. 2000		*		*		
1.2	Інші операційні доходи, усього	ф. 2 ряд. 2120		*		*		
1.2.1	у т. ч.: дохід від операційної оренди	ф. 5 ряд. 440		**		**		
1.2.2	дохід від реалізації інших оборотних активів	ф. 5 ряд. 460		**		**		

2	Доходи від фінансової діяльності, усього	ф. 2 ряд. 2200 + 2220						
2.1	у т. ч. дохід від участі в капіталі	ф. 2 ряд. 2200		***		***		
2.2	інші фінансові доходи	ф. 2 ряд. 2220		***		***		
2.2.1	у т. ч. дивіденди	ф. 5 ряд. 530		****		****		
2.2.2	доходи від фінансової оренди	ф. 5 ряд. 550		****		****		
3	Інші доходи звичайної діяльності, усього	ф. 2 ряд. 2240						
3.1	у т. ч.: дохід від реалізації фінансових інвестицій	ф. 5 ряд. 570		*****		*****		
3.2	дохід від реалізації необоротних активів	ф. 5 ряд. 580		*****		*****		
3.3	дохід від реалізації майнових комплексів	ф. 5 ряд. 590		*****		*****		
3.4	дохід від безоплатно одержаних активів	ф. 5 ряд. 610		*****		*****		
4	Сукупний дохід (ряд. 1 + ряд. 2 + ряд. 3)	ф. 2 ряд. 2000 + 2120 + 2200 + 2220 + 2240		100		100		**($К_{с.д.}$)**

_____

* Визначається питома вага показника у складі доходів від операційної діяльності.

** Визначається питома вага показника у складі інших операційних доходів.

*** Визначається питома вага показника у складі доходів від фінансової діяльності.

**** Визначається питома вага показника у складі інших фінансових доходів.

***** Визначається питома вага показника у складі інших доходів звичайної діяльності.

За результатами аналізу зробити висновки _____

_____

Заняття 6. Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства

Мета практичного заняття – поглибити та закріпити знання при здійснені аналізу ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства та проведені оцінки ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами.

Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства

Загальна оцінка ефективності управління підприємством та використання його активів проводиться за сукупністю коефіцієнтів, які характеризують прибутковість активів, майновий стан, платоспроможність та ліквідність підприємства (табл. 11).

Коефіцієнт рентабельності активів показує розмір чистого прибутку на одну гривню активів та характеризує ефективність використання активів. Зменшення цього показника може свідчити про затримання темпів економічного зростання та розвитку підприємства.

Ступінь рентабельності активів підприємства, яку забезпечує прибуток від основної виробничої діяльності підприємства, характеризує коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу показує частку чистого прибутку у власному капіталі. Високий коефіцієнт вказує на прибуткову діяльність підприємства та його інвестиційну привабливість. Цей коефіцієнт характеризує ефективність укладення коштів у підприємство.

Коефіцієнт рентабельності діяльності показує наявність можливостей підприємства до відтворення та розширення виробництва і характеризує прибутковість діяльності підприємства.

Коефіцієнт оборотності активів характеризує ефективність використання підприємством наявних ресурсів (незалежно від джерел їх залучення) та показує, наскільки зміни у наявних активах пов'язані зі змінами доходу від реалізації.

При проведенні фінансового аналізу за коефіцієнтами мають враховуватися галузеві особливості підприємств.

Оцінка ефективності діяльності підприємства з урахуванням галузевої специфіки

Коефіцієнт оборотності активів	Коефіцієнт рентабельності діяльності	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	Оцінка ефективності діяльності з урахуванням галузевої специфіки
Високе значення	Високе значення	Високе значення	Задовільно для всіх підприємств
Низьке значення	Високе значення	Середнє значення	Задовільно для підприємств видобувної промисловості
Низьке значення	Середнє значення	Середнє значення	Задовільно для підприємств сільського господарства
Середнє значення	Високе значення	Низьке значення	Задовільно для будівельних підприємств
Високе значення	Низьке значення	Середнє значення	Задовільно для підприємств переробної, харчової промисловості, торгівлі
Низьке значення	Низьке значення	Низьке значення	Незадовільно для всіх підприємств

Коефіцієнти поновлення основних засобів та їх зносу характеризують інвестиційну політику підприємства.

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризує співвідношення власних та позикових коштів. Перевищення власних коштів над позиковими вказує на те, що підприємство має достатній рівень фінансової стійкості і відносно незалежне від зовнішніх фінансових джерел. Частина власного капіталу в загальній сумі фінансових ресурсів повинна бути не менше 50 %, тобто нормативне значення $К_{фінансової\ стійкості}$ повинно бути не меншим 1. Якщо $К_{фінансової\ стійкості}$ менше 1, то проводиться додатковий аналіз з метою виявлення причин зменшення фінансової стабільності (зниження виручки, зменшення прибутку, необґрунтоване збільшення матеріальних запасів тощо).

Коефіцієнт покриття ($К_{покриття}$) визначає співвідношення усіх поточних активів до поточних зобов'язань і характеризує достатність оборотних засобів підприємства для погашення своїх боргів протягом року. Значення $К_{покриття}$ у межах 1 - 1,5 свідчить про те, що підприємство своєчасно ліквідує борги. Критичне значення $К_{покриття} = 1$. При $К_{покриття} < 1$ підприємство має дуже низьку ліквідність, у цьому випадку, а також негативній динаміці цього показника проводиться додатковий аналіз з метою виявлення причин, що призвели до зниження ліквідності підприємства, а також уживаються заходи щодо недопущення банкрутства підприємства.

Коефіцієнт загальної ліквідності ($К_{з.л.}$) відображає, скільки одиниць оборотних засобів припадає на одиницю довгострокових та поточних зобов'язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності ($К_{аб.л.}$) характеризує можливість підприємства ліквідувати поточну заборгованість грошима, які є у нього в розпорядженні на дату проведення аналізу. Коефіцієнт визначає, яку частину поточної заборгованості підприємство здатне погасити негайно. Значення коефіцієнта повинно бути в межах від 0,2 до 0,35. У разі, якщо $К_{аб.л.}$ менше 0,2 або динаміка показника є негативною, здійснюється додатковий аналіз відповідних факторів.

Коефіцієнт заборгованості відображає залежність підприємства від залучених коштів.

Коефіцієнт концентрації залученого капіталу показує частку залученого капіталу у валюті балансу.

Таблиця 11

Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства

N	Показники	Формула для розрахунку	Джерело інформації (формула для розрахунку)	Оптимальне значення показника	Фактичне значення показника		
					за попередній період	за звітний період	Відхилення (+/-)
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Коефіцієнт рентабельності активів	***Кра = Пр / (Вб$_0$ + Вб$_1$) / 2***, *Пр*-чистий прибуток; *Вб$_0$* - валюта балансу на початок періоду; *Вб$_1$* - валюта балансу на кінець	*Кра = ф. 2 р. 2350 / (ф. 1 р. 1300 гр. 3 + ф. 1 р. 1300 гр. 4) / 2*	> 0 Збільшення			
2	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	***Крвк = Пр / (Вк$_0$ + Вк$_1$) / 2***, *Пр* - чистий прибуток; *Вк$_0$* - сума власного капіталу на початок періоду; *Вк$_1$* - сума власного капіталу на кінець	*Крвк = ф. 2 р. 2350 / (ф 1. р. 1495 гр. 3 + ф. 1 р. 1495 гр. 4) / 2*	> 0 Збільшення (~ 0,13 - 0,24)			
3	Коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу	***Крод = Фо / (Вб$_0$ +Вб$_1$) / 2***, *Фо* - фінансовий результат від операційної діяльності (до оподаткування); *Вб$_0$* - валюта балансу на початок періоду; *Вб$_1$* - валюта балансу на кінець періоду	*Крод = ф. 2 р. 2190 / (ф. 1 р. 1300 гр. 3 + ф. 1 р. 1300 гр. 4) / 2*	> 0 Збільшення (~ 0,12 - 0,18)			
4	Коефіцієнт рентабельності діяльності	***Крр = Пр / ЧД***, *Пр* - чистий прибуток; *ЧД* - чистий доход від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	*Крр = ф. 2 р. 2350 / ф. 2 р. 2000*	> 0 Збільшення			
5	Коефіцієнт зносу основних засобів	***Кзоз = З / Оз***, *З* - сума зносу; *Оз* - первісна вартість основних засобів	*Кзоз = ф 1. р. 1012 / ф. 1 р. 1011*	Зменшення			

6	Коефіцієнт поновлення основних засобів	***Кпоз = НОз / Оз***, *НОз* - сума основних засобів, що надійдуть у плановому періоді; *Оз* - основні засоби за первісною вартістю на початок періоду	*Кпоз = ф. 5 р. 260 гр. 5 / ф. 1 р. 1011 гр. 3*	Збільшення			
7	Коефіцієнт оборотності активів	***Коа = ЧД / (Вб$_0$ +Вб$_1$) / 2***, *ЧД* - чистий доход від реалізації; *Вб$_0$* - валюта балансу на початок періоду; *Вб$_1$* - валюта балансу на кінець	*Коа = ф. 2 р. 2000 / (ф. 1 р. 1300 гр. 3 + ф. 1 р. 1300 гр. 4) / 2*	Збільшення			
8	Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства	***Кф.с. = Вк. / (Дз + Кз)***, *Вк* - власний капітал; *Дз* - довгострокові зобов'язання; *Кз* - короткострокові зобов'язання	*Кф.с. = ф. 1 р. 1495 / (ф. 1 р. 1595 + ф. 1 р. 1695)*	Збільшення			
9	Коефіцієнт покриття	***Кп = ОбЗ / ПЗ***, *ОбЗ* - оборотні засоби; *ПЗ* - поточні зобов'язання	*Кп = ф. 1 р. 1195 / ф. 1 р. 1695*	> 1 Збільшення			
10	Коефіцієнт загальної ліквідності	***Кз.л. = ОбЗ / ДЗ+ПЗ***, *ОбЗ* - оборотні засоби; *ДЗ* - довгострокові зобов'язання; *ПЗ* - поточні зобов'язання	*Кзл = ф. 1 р. 1195 / ф. 1 р. 1595 + р. 1695*	Збільшення			
11	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	***Каб.л. = Гк. / ПЗ***, *Гк* - грошові кошти; *ПЗ* - поточні зобов'язання	*Каб.л. = ф. 1 р. 1165 / ф. 1 р. 1695*	0,2 - 0,35			
12	Коефіцієнт заборгованості	***Кз = Зк / Вк***, *Зк* - залучений капітал; *Вк* - власний капітал	*Кз = (ф. 1 р. 1595 + р. 1695) / ф. 1 р. 1495*	0,5 - 0,7			

13	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	***Ккзк = (ДЗ + ПЗ) / Вб,*** *ДЗ*-довгострокові зобов'язання; *ПЗ* - поточні зобов'язання; *Вб* - валюта балансу	*Ккзк = (ф. 1 р. 1595 + р. 1695) / ф. 1 р. 1900*	< 1 Зменшення			
14	Прибутковість інвестицій (за методом участі в капіталі)	***РІс = (П$_р$ □ ІС) • 100 %*** *Пр* - чистий прибуток; *ІС* - сума інвестицій	*РІ = (ф. 2 р. 2350 / ф. 1 р. 1030) * 100 %*	~ 11,5 %			

За результатами аналізу зробити висновки _____

_____

_____

_____

Оцінка ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами

Узагальнення оцінки ступеня ефективності управління підприємством проводиться з метою підведення підсумків аналізу, виявлення об'єктивних та суб'єктивних причин збитковості. За даними табл. 12 виводиться оціночний бал ефективності управління. У табл. 13 визначається узагальнена оцінка ефективності управління підприємством.

Таблиця 12

Оцінка ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами

N з/п	Назва показника	Коефіцієнт зростання	Критерії оцінювання	Оціночний бал
1	2	3	4	5
1	Вартість активів, (Кв.а.)		> 1 - оціночний бал **1**; = 1 оціночний бал **0**; < 1 - оціночний бал **-1.**	
2	Основні засоби (залишкова вартість), (Ко.з.)		> 1 - оціночний бал **1**; = 1 оціночний бал **0**; < 1 - оціночний бал **-1.**	
3	Власний капітал, (Кв.к.)		> 1 - оціночний бал **1**; = 1 оціночний бал **0**; < 1 - оціночний бал **-1.**	
4	Поточні зобов'язання, (Кп.з.)		< 1 - оціночний бал **1**; = 1 оціночний бал **0**; > 1 - оціночний бал **-1.**	
5	Заборгованості з оплати праці, (Ко.п.)		< 1 - оціночний бал **1**; = 1 оціночний бал **0**; > 1 - оціночний бал **-1.**	
6	Валовий прибуток (збиток), (Квал.пр/зб.) за наявності збитків - оціночний бал (-1)		> 1 - оціночний бал **1**; = 1 оціночний бал **0**; < 1 - оціночний бал **-1.**	

7	Чистий прибуток (збиток), (Кч.п/зб.) за наявності збитків - оціночний бал (-1)		> 1 - оціночний бал **1**; = 1 оціночний бал **0**; < 1 - оціночний бал **-1**.	
8	Сукупні доходи, (Кс.д.)		> 1 - оціночний бал **1**; = 1 оціночний бал **0**; < 1 - оціночний бал **-1**.	
9	Сукупні витрати, (Кс.в.)		< 1 - оціночний бал **1**; = 1 оціночний бал **0**; > 1 - оціночний бал **-1**.	
10	Коефіцієнт дохідності активів, (Кд.а.)		> 1 - оціночний бал **1**; = 1 оціночний бал **0**; < 1 - оціночний бал **-1**.	
11	Коефіцієнт рентабельності активів, (Кр.а.)		> 1 - оціночний бал **1**; = 1 оціночний бал **0**; < 1 - оціночний бал **-1**.	
12	Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, (Кр.в.к.)		> 1 - оціночний бал **1**; = 1 оціночний бал **0**; < 1 - оціночний бал **-1**.	
13	Коефіцієнт рентабельності діяльності, (Кр.р.)		> 1 - оціночний бал **1**; = 1 оціночний бал **0**; < 1 - оціночний бал **-1**.	
14	Коефіцієнт фінансової стійкості підприємства, (Кф.с.)		> 1 - оціночний бал **1**; = 1 оціночний бал **0**; < 1 - оціночний бал **-1**.	
15	Коефіцієнт покриття, (Кп.)		> 1 - оціночний бал **1**; = 1 оціночний бал **0**; < 1 - оціночний бал **-1**.	
16	**Загальний оціночний бал**	**X**	**X**	

Таблиця 13

13. Загальна оцінка ефективності управління підприємством

Показники	Загальна оцінка ефективності управління підприємством
оцінка ефективності управління за фінансовими коефіцієнтами (Офк)	
	Високий рівень (Офк > 1)
	Середній рівень (Офк >= 0)
	Незадовільний рівень (Офк < 0)

За результатами аналізу зробити висновки _____

_____

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ АКТИ ДЛЯ ВРАХУВАННЯ ПРИ ВИКОНАННІ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

1. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73 : станом на 23 грудня 2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text

2. Про затвердження Методики аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств державного сектору економіки : Наказ Міністерства фінансів України від 14.02.2006 № 170. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06#Text

3. Про Примітки до річної фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.2000 № 302 : станом на 23 грудня 2025 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0904-00#Text

Додаткові завдання

ЗМІСТ

стор.

Загальні положення	3
Заняття 1. Аналіз активів підприємства	4
Заняття 2. Аналіз зобов'язань підприємства	9
Заняття 3. Аналіз дохідності активів та фінансових результатів	11
Заняття 4. Аналіз витрат підприємства	15
Заняття 5. Аналіз доходів підприємства	19
Заняття 6. Аналіз ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства	21
Список рекомендованих джерел	27

Навчальне видання

ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ

Робочий зошит

Укладач: **Галкін** Василь Васильович

Формат 60х84 1/16. Ум.друк.арк. 2,0
Тираж ___ прим. Зам. №___
Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4490 від 20.02.2013 р.